

Seminární práce

Vybrané makroekonomické nástroje státu

Obsah

Úvod	3
1 Fiskální politika.....	3
1.1 Rozdíly mezi fiskální a rozpočtovou politikou.....	3
1.2 Státní rozpočet	4
2 Monetární politika	4
2.1 Nástroje regulace	4
3 Důchodová politika	4
3.1 Účinnost důchodové politiky	5
3.2 Vztah nominálních a reálných mezd.....	5
4 Vnější měnová a obchodní politika	5
4.1 Nástroje provádění vnější měnové politiky	5
5 Dopad makroekonomických nástrojů na bankovní sektor	5
5.1 Vliv fiskální politiky.....	6
5.2 Vliv měnové politiky	6
5.3 Vliv důchodové politiky	6
5.4 Vliv vnější měnové a obchodní politiky	7
Závěr	7
Použitá literatura	8
Internetové zdroje.....	8

Úvod

K dosažení makroekonomických cílů je zapotřebí definovat nástroje hospodářské politiky. Mezi ty nejdůležitější patří zejména:

- *fiskální politika,*
- *monetární politika,*
- *důchodová politika,*
- *vnější měnová a obchodní politika.*

Cílem této práce je tedy popsat výše zmíněné nástroje v podobě dílčích politik, které slouží k nastolení a k následnému udržení ekonomické stability v zemi.

1 Fiskální politika

Jako součást hospodářské politiky státu ovlivňuje agregátní nabídku a agregátní poptávku a zabývá se jak příjmovou stránkou rozpočtu, tak i výdajovou stránkou rozpočtu. Jejím cílem je zachovat cenovou stabilitu, zároveň udržovat vysokou zaměstnanost, růst ekonomiky a utlumit výkyvy hospodářského cyklu.

Fiskální nástroje se především zaměřují na dosažení ekonomického růstu a přirozené míry nezaměstnanosti. Někteří autoři používají pojmy rozpočtová a fiskální politika jako synonyma, ale je nutné upozornit na to, že mezi těmito dvěma pojmy existují rozdíly.

1.1 Rozdíly mezi fiskální a rozpočtovou politikou

Hlavní rozdíly existují v:

- cílových funkcích a záměrech,
- přístupu k fiskálním nástrojům,
- kompetentních subjektech, které danou politiku realizují.¹

---

¹ Hamerníková, B., Veřejné finance. Eurolex Praha 2004, str. 255.

Historie těchto 2 politik je také značně odlišná. Původní úloha státu, která se týkala oblasti státních financí, byla nezbytná jen z důvodu zabezpečování základních funkcí státu. Historický vývoj ale vedl k tomu, že úloha státu se rozšířila o ekonomickou funkci a tím později došlo i k rozšíření základních fiskálních funkcí.

1.2 Státní rozpočet

„*Státní rozpočet je centralizovaným fondem finančních prostředků.*“² Vláda má na starost jeho tvorbu, rozdělování a užívání. Státní rozpočet je možné zobrazit v podobě bilance s příjmovou a výdajovou stránkou. Mezi příjmy státního rozpočtu můžeme zařadit přímé a nepřímé daně a různé druhy poplatků. Výdaji státního rozpočtu rozumíme vládní nákupy statků a služeb a zároveň také transfery či transferové platby.³

2 Monetární politika

Monetární politiku lze definovat jako peněžní a úvěrovou politiku státu, kterou uskutečňuje centrální banka pomocí nástrojů, které slouží k regulaci množství peněz v oběhu a k lepší dostupnosti v získávání úvěrů.

2.1 Nástroje regulace

Centrální banka využívá k regulaci operace na volném trhu, diskontní sazby a změny povinných minimálních rezerv. Diskontní sazba je základní úrokovou sazbou v ekonomice. Pokud mluvíme o operacích na volném trhu, máme tím na mysli nákup či prodej cenných papírů ČNB. Minimální povinné rezervy obchodních bank jsou podíly vkladů, který musí KB povinně udržovat ve formě rezerv jako hotovost nebo peněžní fondy u CB.⁴

3 Důchodová politika

Jedná se o politiku, která stabilizuje cenovou hladinu a to ovlivňováním vývoje nominálních mezd, zisků a cen. Existují různé podoby důchodové politiky: dobrovolné směrnice, vládní kontroly mezd a cen, daňové regulace vývoje mezd a cen.

² Sojka, M., Malá encyklopedie moderní ekonomie. Nakladatelství Libri, Praha 2001, str. 94.

³ Sojka, M., Malá encyklopedie moderní ekonomie. Nakladatelství Libri, Praha 2001, str. 95.

⁴ Sojka, M., Malá encyklopedie moderní ekonomie. Nakladatelství Libri, Praha 2001, str. 257.

3.1 Účinnost důchodové politiky

Účinnost této politiky se především projevuje v hladině cen. To znamená, že ovlivňuje vývoj cen ekonomických statků, ceny výrobních faktorů a výši zisků firem. Aby byla důchodová politika účinná, je nutné zvolit vhodnou formu provádění této politiky a dále pak zjistit vztahy s vládou, podnikateli a s odbory.

3.2 Vztah nominálních a reálných mezd

Pokud mluvíme o důchodové politice, je nutné vymezit vztah mezi nominální a reálnou úrovní mezd. V případě nominální mzdy se jedná o číselné vyjádření odměny za práci. Naopak reálnou mzdu lze definovat jako to, co je možné si za danou mzdu koupit.

4 Vnější měnová a obchodní politika

Cílem vnější měnové politiky je dlouhodobě udržovat vyrovnanou úroveň platební bilance dané země. To znamená, že je nutné nastolit rovnováhu mezi toky, které směřují ven ze země a toky, které naopak směřují do země. Dalším cílem je pak regulovat měnový kurz.⁵

4.1 Nástroje provádění vnější měnové politiky

Při provádění této politiky využíváme přímé a nepřímé nástroje. Mezi přímé nástroje patří především kvóty, cla a vývozní subvence. Jako nepřímé nástroje označujeme intervence na devizových trzích a opatření fiskální či monetární politiky, které ovlivňují platební bilanci země.

5 Dopad makroekonomických nástrojů na bankovní sektor

Centrální banka reguluje prostřednictvím státu oběh peněz v ekonomice a k tomu využívá celou řadu svých nástrojů. .

---

⁵ *Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání* [online]. 2006, <http://www.citace.com/generator.php?druh=8&ukol=1> [cit. 2010-09-20]. Důchodová a cenová politika. Dostupné z WWW: <http://www.ceed.cz/makroekonomie/52-0_duchodova_a_cenova_politika.htm>.

5.1 Vliv fiskální politiky

Implementace fiskální politiky je velmi zdoluhavá v rámci EU. Sestavit státní rozpočet není jednoduché, je zapotřebí tomu věnovat velké množství času a jde o velmi komplikovaný proces. Ve chvíli, kdy dojde k ovlivnění ekonomiky prostřednictvím fiskální politiky může dojít k situaci, že problém, který jsme chtěli napravit, již neexistuje.⁶

Je nutné také říci, že zavedená fiskální opatření na druhou stranu ovlivňují ekonomiku rychleji než monetární opatření vlády.

5.2 Vliv měnové politiky

Základním úkolem ČNB je péče o cenovou stabilitu a tím udržování hospodářského růstu země. ČNB má za úkol zvolit takovou úroveň úrokové sazby, která udrží inflaci na nízké a zároveň i stabilní úrovni a to za předpokladu, že tempo ekonomiky růstu se nezpomalí.⁷

Charakteristickým znakem měnové politiky je fakt, že banka ovlivňuje pouze krátkodobé úrokové míry. Změnit úrokové míry je možné kdykoli to CB shledá za potřebné.

5.3 Vliv důchodové politiky

Jedná se o opatření vlády, které mají vliv na zmírněný tempa růstu inflace prostřednictvím přímých kroků v podobě regulačních zákonných nástrojů. To vše vede ke stabilní úrovni cenové hladiny.

Úkolem ČNB je péče o to, aby vývoj bankovního sektoru byl příznivý vzhledem k ekonomickému vývoji země.

---

⁶ *Oficiální portál pro podnikání a export : Fiskální politika v měnové unii* [online]. 2008, poslední změna 20.09.2010 [cit. 2010-09-20]. Fiskální politika a pakt stability . Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/fiskalni-politika-a-pakt-stability/1000521/47608/#a.1>>.

⁷ *Penize.org : Principy, nástroje, procedury* [online]. 2009 [cit. 2010-09-20]. Měnová politika ČNB. Dostupné z WWW: <<http://penize.org/banky/cnb/menova-politika/>>.

5.4 Vliv vnější měnové a obchodní politiky

Tato politika těsně souvisí se zahraničním obchodem, prostřednictvím kterého dochází k vývozu a dovozu zboží či služeb, která probíhá mezi zahraničím a domácí ekonomikou.

Je nutné dosáhnout vyrovnané platební bilance a stabilní úrovně devizového kurzu. Zdroje pro sestavení platební bilance poskytují většinou národní banky. Je jasné, že vývoj platební bilance značně ovlivňuje vývoj devizového kurzu země. Vzhledem k tomu, že existuje velké množství národních měn, měnové kurzy ovlivňují jak zahraniční obchod, tak platební bilanci státu.

Závěr

Historický vývoj ukazuje, že dříve často ani nedocházelo k ovlivňování celkové ekonomické výkonnosti země. Postupem času můžeme sledovat značný rozvoj moderní ekonomie a odborné znalosti týkající se ovlivňování ekonomiky vládní politikou se rapidně zvýšily.

Dnešní ekonomové rozumí makroekonomickým nástrojům mnohem lépe než jejich předchůdci. V seminární práci jsem se zaměřila na základní nástroje, které se používají v současné době ke stabilizaci ekonomické situace země.

Většina zemí usiluje o to, aby dosáhla uspokojivé výše čtyř zmíněných cílů hospodářské politiky. Je nutné ale zmínit, že každá změna určitého nástroje ovlivní jeden či dokonce více cílů hospodářské politiky země.

Pokud dojde k příznivým změnám v monetární, fiskální, důchodové či vnější a obchodní politice státu, je možné sledovat růst produktu, stabilní cenovou hladinu a také kladné změny v zaměstnanosti a v oblasti zahraniční politiky.

Použitá literatura

1. SOJKA, M., *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. Nakladatelství Libri, Praha 2001, ISBN 978-80-7277-328-2
2. HAMERNÍKOVÁ, B., *Veřejné finance*. Eurolex Praha 2004, ISBN 80-86432-88-2
3. PAVELKA, T., *Makroekonomie: základní kurz*. Melandrium 2007, ISBN 80-86175-45-6

Internetové zdroje

4. *Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání* [online]. 2006, <http://www.citace.com/generator.php?druh=8&ukol=1> [cit. 2010-09-20]. Důchodová a cenová politika. Dostupné z WWW: <http://www.ceed.cz/makroekonomie/52-0_duchodova_a_cenova_politika.htm>.
5. *Oficiální portál pro podnikání a export : Fiskální politika v měnové unii* [online]. 2008, poslední změna 20.09.2010 [cit. 2010-09-20]. Fiskální politika a pakt stability . Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/fiskalni-politika-a-pakt-stability/1000521/47608/#a.1>>.
6. *Penize.org : Principy, nástroje, procedury* [online]. 2009 [cit. 2010-09-20]. Měnová politika ČNB. Dostupné z WWW: <<http://penize.org/banky/cnb/menova-politika/>>.